

Jean Monnet Module: EUDACY

Teaching course No.3

“Human rights in the digital age under the EU legal framework”

19/26 February 2026

“Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or [name of the granting authority]. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.”

FREDERICK UNIVERSITY

Human rights in the digital age under the EU legal framework

- Human rights in the digital age: a multi-disciplinary and multi-dimensional approach.
- Digital Human Rights Safeguard under the umbrella of EU Values – EU Treaties policy and EU Declaration on Digital Rights and Principles for the Digital Decade.
- Human Rights Protection in the digital domain according to the Charter of Fundamental Rights of the European Union and Jurisprudence of the Court of Justice of the European Union.
- Human Rights Protection in the digital domain according to the European Convention on Human Rights and the European Court of Human Rights.
- Human Rights Protection in the digital domain within the Cypriot legal framework and Constitution.

Θεμελιώδη Δικαιώματα

- Τεχνική έννοια.
- Νομική δεσμευτικότητα.
- Ανώτατη/υψηλή ισχύς.
- Πρωταρχία θεμελιωδών δικαιωμάτων: ανθρώπινη αξιοπρέπεια, εν αμφιβολία υπέρ του δικαιώματος, αρχή της ευρύτερης προστασίας.
- Ευρωπαϊκή προστασία:
 - Συμβούλιο της Ευρώπης και
 - Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ)

- Δημιούργημα του Συμβουλίου της Ευρώπης.
- Πεδίο αναφοράς: ατομικά και πολιτικά δικαιώματα.
- Καινοτομίες:
 - ΕΔΔΑ
 - δικαίωμα ατομικής προσφυγής.
- Περιεχόμενο: Προοίμιο, 53 άρθρα, 16 συμπληρωματικά Πρωτόκολλα που προσθέτουν νέα δικαιώματα ή τροποποιούν τον μηχανισμό εφαρμογής της ΕΣΔΑ.
- Αποτίμηση.

Η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην ΕΕ

- Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ

Πριν από την υιοθέτηση του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ:

- Δεν υπήρχε ρητή νομική κατοχύρωση των θεμελιωδών δικαιωμάτων στις ιδρυτικές Συνθήκες.
- ΔΕΚ: προστασία θεμελιωδών δικαιωμάτων ως άγραφη γενική αρχή του ευρωπαϊκού δικαίου.

Υιοθέτηση του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (Νίκαια 2000):

- Δικαιώματα ΕΣΔΑ.
- Νομολογία ΔΕΚ.
- Κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών.
- Κοινωνικός Χάρτης και Κοινοτικός Χάρτης θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων.

Συνθήκη Λισαβόνας 2007 - Άρθρο 6 παρ. 1 εδ. α' ΣυνθΕΕ:

Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ έχει το ίδιο νομικό κύρος με τις Συνθήκες: Πρωτογενές ευρωπαϊκό δίκαιο.

Περίγραμμα του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ

Ο ΧΘΔΕΕ περιλαμβάνει ένα εισαγωγικό προοίμιο και 54 άρθρα που κατανέμονται σε 7 κεφάλαια ως εξής:

- Κεφάλαιο I: Αξιοπρέπεια
- Κεφάλαιο II: Ελευθερία
- Κεφάλαιο III: Ισότητα
- Κεφάλαιο IV: Αλληλεγγύη
- Κεφάλαιο V: Ιθαγένεια
- Κεφάλαιο VI: Δικαιοσύνη
- Κεφάλαιο VII: Γενικές διατάξεις

Καινοτομίες του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ

- Άρθρο 1: Αξιοπρέπεια
- Άρθρο 3: Δικαίωμα στην ακεραιότητα του προσώπου
- Άρθρο 5: Δουλεία και καταναγκαστική εργασία
- Άρθρο 8: Προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα
- Άρθρο 9: Δικαίωμα γάμου και ίδρυσης οικογένειας
- Άρθρο 10: Ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας
- Άρθρο 14: Δικαίωμα στην εκπαίδευση
- Άρθρο 15: Δικαίωμα για εργασία
- Άρθρο 16: Επιχειρηματική ελευθερία
- Άρθρο 18: Δικαίωμα ασύλου
- Άρθρο 22: Πολυμορφία
- Άρθρο 24: Δικαιώματα του παιδιού
- Άρθρο 25: Δικαιώματα ηλικιωμένων
- Άρθρο 26: Δικαιώματα ατόμων με αναπηρία

Καινοτομίες του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ

- Άρθρο 27: Δικαίωμα εργαζομένων για ενημέρωση και διαβούλευση
- Άρθρο 29: Δικαίωμα πρόσβασης στις υπηρεσίες εύρεσης εργασίας
- Άρθρο 31: Δίκαιες και πρόσφορες συνθήκες εργασίας
- Άρθρο 32: Απαγόρευση παιδικής εργασίας
- Άρθρο 34: Κοινωνική ασφάλιση και αρωγή
- Άρθρο 35: Δικαίωμα στην υγεία
- Άρθρο 36: Πρόσβαση στις ΥΓΟΣ
- Άρθρο 41: Καλή ή χρηστή διοίκηση
- Άρθρο 44: Υποβολή αναφοράς προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
- Άρθρο 47: Πραγματική προσφυγή και αμερόληπτο δικαστήριο
- Άρθρο 50: Ne bis in idem

Πεδίο εφαρμογής – Άρθρο 51

- Δεσμεύει τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, τα λοιπά όργανα της ΕΕ και τους οργανισμούς της ΕΕ.
- Δεσμεύει τα κράτη μέλη, μόνον όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης (Åkerberg Fransson, C-617/10).
 - Όταν κρατικό όργανο υλοποιεί διοικητικά με μέτρα της εκτελεστικής εξουσίας ευρωπαϊκό δίκαιο (C-5/88).
 - Όταν η νομοθετική εξουσία θεσπίζει κανόνες με βάση το ευρωπαϊκό δίκαιο χωρίς διακριτική ευχέρεια.
 - Όταν το κράτος μέλος θεσπίζει εξαίρεση από την εφαρμογή μιας θεμελιώδους ελευθερίας (C-390/12, Pfleger, C-201/15, ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ).
 - Όταν η νομοθετική εξουσία θεσπίζει κανόνες κατά διακριτική ευχέρεια πηγάζουσα από το ευρωπαϊκό δίκαιο (NS, C-411/10).
 - Όταν τα εθνικά δικαστήρια καλούνται να ελέγξουν τη συμβατότητα μέτρων με το Χάρτη.
- Δεν επέρχεται επέκταση του δικαίου της Ένωσης πέραν των αρμοδιοτήτων της (C-309/96, Annibaldi).

Περιορισμοί και κανόνες ερμηνείας – Άρθρο 52

Παραπομπή σε άλλες πηγές - Άρθρο 53

- Άρθρο 52:

- Πρόβλεψη στο νόμο (C-470-08, Knauf Gips, C-93/09, Volker and Schecke).
- Διατήρηση βασικού περιεχομένου.
- Αρχή της αναλογικότητας (C-544/10, Deutsches Weintor, C-291/12, Schwarz).
- Συνθήκες.
- Δικαιώματα - Αρχές.
- ΕΣΔΑ - Ερμηνεία ΕΔΔΑ.
- Κοινές συνταγματικές παραδόσεις (C-122/95).
- Εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.
- Επεξηγήσεις.

- Άρθρο 53:

- Αποτροπή συγκρούσεων.
- Κεκτημένο των θεμελιωδών δικαιωμάτων.
- Αρχή της μεγαλύτερης (πληρέστερης) προστασίας.
- Υπεροχή του δικαίου της Ένωσης (C-399/11, Meloni).
- Ενσωμάτωση στο ήδη υπάρχον σύστημα.

Προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

- Άρθρο 8 Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ: 1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν. 2. Η επεξεργασία αυτών των δεδομένων πρέπει να γίνεται νομίμως, για καθορισμένους σκοπούς και με βάση τη συγκατάθεση του ενδιαφερομένου ή για άλλους θεμιτούς λόγους που προβλέπονται από το νόμο. Κάθε πρόσωπο δικαιούται να έχει πρόσβαση στα συλλεγόμενα δεδομένα που το αφορούν και να επιτυγχάνει τη διόρθωσή τους. 3. Ο σεβασμός των κανόνων αυτών υπόκειται στον έλεγχο ανεξάρτητης αρχής.
- Νέο και διακριτό δικαίωμα που δεν υπάρχει στην ΕΣΔΑ (C-293/12, *Digital Rights Ireland*).
- Άρθρο 16 ΣΛΕΕ κοινή νομική βάση για έκδοση οδηγιών (βλ. και Οδηγίες 2016/680 και 2016/681).
- Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της Οδηγίας 95/46/ΕΚ (Ελλάδα: ν.4624/2019).
- Έννοιες: Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα - Επεξεργασία δεδομένων - Υπεύθυνος επεξεργασίας - Εκτελών την επεξεργασία - Υπεύθυνος προστασίας δεδομένων (DPO).

-
- Αξιώσεις: δικαίωμα ενημέρωσης, πρόσβασης, διαγραφής/δικαίωμα στη λήθη (βλ. και *Google Spain C-131/12*), εναντίωσης, διόρθωσης, φορητότητας, δικαίωμα ανάκλησης της συγκατάθεσης ανά πάσα στιγμή.
 - Διεύρυνση εδαφικού πεδίου εφαρμογής: Άρθρο 3 Κανονισμού.
 - Έλεγχος αναλογικότητας: *Huber C-524/06*, *Volker C-92/09*.
 - Αρχές επεξεργασίας, νομιμότητα επεξεργασίας, προϋποθέσεις για συγκατάθεση: Άρθρα 5, 6 και 7 Κανονισμού.
 - *Schrems C-362/14*: ακύρωσε τη συμφωνία ανάμεσα σε ΕΕ και ΗΠΑ για τη μεταφορά δεδομένων (safe harbour) και πλέον η διατλαντική μεταφορά δεδομένων κρίνεται με ασφαλέστερες εγγυήσεις προστασίας της ιδιωτικότητας (Privacy Shield-2016).
 - Οδηγία 2016/680 - Οδηγία 2016/681 - Οδηγία 2002/58/ΕΚ.

Απαγόρευση διακρίσεων - Ισότητα

- Απαγόρευση άμεσων και έμμεσων διακρίσεων.
 - Πρωτογενές ενωσιακό δίκαιο:
 - Άρθρο 19 παρ.1 ΣΛΕΕ - Άρθρο 21 Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ.
 - Δευτερογενές ενωσιακό δίκαιο:
 - Οδηγία 2000/78/ΕΚ περί διαμόρφωσης γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και το επάγγελμα.
- Villar Láiz, C-161/18, INSS, C-843/19, Brachner, C-123/10, Palacios de la Villa, C-411/05, Megner και Scheffel, C-444/93.
- Έννοια έμμεσων διακρίσεων στη νομοθεσία και νομολογία (*CJ κατά Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS)*, C-389/20, *Ingeniorforeningen i Danmark*, C-222/84, *Johnston*, C-499/84).
- Τεχνητή Νοημοσύνη και Γυναίκες.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας.
